

Kritik mot en åklagare dels för utformningen av ett beslut att inte inleda förundersökning, dels för att denne inte inledde förundersökning när kompletterande uppgifter inkom

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot Polismyndigheten i Hallands län och vice överåklagaren BB vid Åklagarmyndigheten, Riksenheten för polismål. Han uppgav att hans son, CC som är född år 1989, i samband med en fotbollsmatch i Halmstad misshandlades av polis och trots att han var skadad fördes in i en polisbuss där han belades med handfängsel och fick huvudet nedtryckt. Polisanmälan hade kompletterats i Stockholm. CC och AA hade då påtalat att det fanns vittnen till händelsen och att den filmats. Förundersökning inleddes inte trots att det fanns vittnen som sett att en polisman slog CC med en batong. Varken sonen eller något av vittnena hade hörts av polis.

Utredning

Handlingar i polisens ärende K31163-09 och riksenhetens ärende AM-176353-09 begärdes in. Av dessa framgick i huvudsak följande.

I en polisanmälan upprättad vid Polismyndigheten i Hallands län den 19 oktober 2009, på begäran av en polisinsatschef, angavs att målsäganden, CC, uppgett att han blivit misshandlad av en okänd tjänsteman vid ett ingripande. Vidare uppgavs att okänd person vid ingripandet hade skadat målsäganden på ett okänt sätt. CC hade ett blödande jack i huvudet. Det framgick också att målsäganden hade skjutsats till sjukhus av en polispatrull.

BB beslutade den 30 oktober 2009 att inte inleda förundersökning med motiveringen att anmälningsuppgifterna inte gav anledning att anta att brott, begånget av polisman, som hörde under allmänt åtal, hade förövats. Enligt en diarieutskrift hade BB vid beslutet tillgång till polisanmälan, en bemanningsplan inför den aktuella polisinsatsen vid en fotbollsmatch, ett ingripandeprotokoll och två promemorior beträffande bl.a. polisens batonganvändning.

Den 2 november 2009 inkom till riksenheten en komplettering till anmälan i form av ett förhör med CC till vilken också fogats en utredningsanteckning.

Kompletteringen var gjord vid polisstationen i Farsta i Stockholm den 21 oktober 2009 och var ankomststämplad vid Polismyndigheten i Hallands län den 30 oktober 2009, dvs. samma dag som BB fattade sitt beslut.

I förhöret antecknades inledningsvis att CC kom in på polisstationen och uppgav att han hade blivit misshandlad av polis efter en fotbollsmatch i Halmstad. CC uppgav att han hade gjort en polisanmälan där, men ansåg att anmälan blivit mycket knapphändig och ville därför göra tillägg. I förhöret beskrev han händelseförloppet, att han blivit slagen på visst sätt med batong, och uppgav också att det fanns namngivna vittnen till händelsen, vars telefonnummer angavs, samt att händelsen också skulle ha filmats. Vidare var antecknat vissa skador som CC uppvisade. Förhørsledaren fick också uppgift om diarienumret på den anmälan som upprättats vid Polismyndigheten i Hallands län.

Muntliga upplysningar inhämtades från inspektörerna DD och EE vid Söderortspolisen. De kunde inte ange av vilken anledning det dröjt över en vecka innan det kompletterande förhöret med CC inkom till Hallandspolisen.

BB lämnade upplysningar om sin handläggning enligt följande.

CC har den 19 oktober 2009 hos polisen i Halmstad anmält att han samma dag misshandlats av okänd tjänsteman och orsakats skador av okänt slag (K31163-09).

Händelsen har sitt ursprung i tumult efter fotbollsmatch mellan Halmstad bollklubb och Hammarby IF samma dag.

Av protokoll över tvångsåtgärder framgår att CC vid tiden för polisgripandet hade ett sår på vänster sida av skallen. Enligt CC hade skadan uppkommit efter batongslag. Någon gärningsman uppgavs inte.

Två polismän har upprättat PM över det uppenbara kaos som uppstått efter fotbollsmatchen. Av polisman FF:s PM framgår att han utdelat två batongslag mot armen på en ”smal kille” som hängde fast i en ”bred kille”.

Ett stort antal polismän och ordningsvakter har uppenbarligen varit på platsen.

Efter mitt beslut i ärendet, den 30 oktober 2009, har förhör med CC inkommit. Förhöret har skett i Stockholm varför det var okänt för mig vid beslutstillfället. Förhöret har inte tillfört något som gör det möjligt att identifiera någon som orsakat CC:s skada.

Den 9 november 2009 ringde CC:s fader, AA, till mig och uppgav därvid att det fanns fotografiska avbildningar på den polisman som slagit mot CC. Han lovade att omedelbart översända dessa bilder. Om bilderna var av uppgiven karaktär avsåg jag att inleda förundersökning.

I slutet av november 2009 ringde jag AA enär några bilder inte ankommit. Han uppgav då att någon inom Hammarby IF:s ledning skulle innehålla bilderna. Han hade själv inte tagit del utav bilderna.

Jag avvaktar ännu bildernas ankomst.

Jag har i mitt beslut angivit som skäl att det inte, på föreliggande material, finns anledning att antaga att polisman gjort sig skyldig till brott som hör under allmänt åtal. I avvaktan på bildernas ankomst vidhåller jag denna uppfattning.

Det har upplysts att BB pensionerades den 1 februari 2010.

I ett beslut den 24 februari 2010 anförde *chefsJO Melin* följande.

Bedömning

Jag har inte funnit tillräcklig anledning att begära in ett skriftligt yttrande från Åklagarmyndigheten i ärendet men handläggningen föranleder följande uttalanden från min sida.

Av utredningen framgår att BB den 30 oktober 2009 beslutade att inte inleda förundersökning med anledning av en anmälan om misshandel/tjänstefel som skulle ha ägt rum vid ett ingripande i anslutning till en fotbollsmatch. I anmälan angavs CC som målsägande. Vid sitt beslutsfattande hade BB inte fått del av den komplettering till anmälan som målsäganden CC gjorde tio dagar tidigare i Stockholm.

Utredningen här har inte kunnat klarlägga varför det tog så lång tid som cirka tio dagar innan kompletteringen inkom till riksenheten. Jag har inte funnit det meningsfullt att ytterligare försöka utreda orsaken till dröjsmålet. Jag vill dock erinra om vikten av att en komplettering till en anmälan som genomförs vid annan polismyndighet än den handläggande utan dröjsmål sänds vidare, eftersom uppgifterna givetvis kan ha stor betydelse för frågan om förundersökning ska inledas.

När BB fattade sitt beslut hade han således endast en förhållandevis knapphändig anmälan och vissa övriga handlingar från den aktuella polisinsatsen tillgängliga.

En förundersökning ska inledas så snart det på grund av angivelse eller av annat skäl finns anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats (23 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken).

Tröskeln för att inleda förundersökning har satts lågt. Det räcker att det förekommer anledning till misstanke om brott. En förundersökning kan alltså inledas på mycket vaga misstankar så snart dessa avser något som kan vara ett brott. Det ankommer alltid på förundersökningsledaren att omgående ta ställning till om uppgifterna i brottsanmälan utgör tillräcklig grund för beslut i förundersökningsfrågan samt att, om det inte skulle vara fallet, föranstalta om de förutredningsåtgärder som krävs för att man så snabbt som möjligt ska få fram det beslutsunderlag som behövs.

I det aktuella fallet var uppgifterna i anmälan som nyss sagts knapphändiga. En möjlig orsak till detta kan vara att målsäganden, som var skadad och fördes till sjukhus, inte haft möjlighet att lämna mer detaljerade uppgifter. Fråga är om det mot bakgrund av den knapphändiga anmälan fanns anledning att inför beslutsfattandet vidta någon förutredningsåtgärd, som t.ex. att hålla ett kompletterande förhör med målsäganden.

För egen del anser jag att det i en situation som den aktuella kunde ha varit en lämplig åtgärd. I den frågan kan man emellertid ha olika uppfattning utan att någon för den skull kan betecknas som felaktig. Jag anser inte att den bedömning som BB gjorde är sådan att det finns anledning att kritisera honom för den.

Jag noterar emellertid att BB vid sin prövning, enligt vad han själv uppgett, utöver uppgifterna i själva polisanmälan, fäste avseende vid vissa andra handlingar som infordrats gällande den aktuella polisinsatsen. I sitt beslut att inte inleda förundersökning angav BB emellertid att anmälningsuppgifterna inte gav anledning att anta att brott begåtts. Den som gör en polisanmälan torde uppfatta, vilket också överensstämmer med normalt språkbruk, att med "anmälningsuppgifter" avses de uppgifter som framgår av polisanmälan. Om andra infordrade handlingar ligger till grund för beslutet blir det därför missvisande att motivera beslutet på sätt som skett. En sådan motivering kan också ge ett intryck av en närmast slentrianmässig behandling av saken. BB borde därför ha utformat beslutet att inte inleda förundersökning på ett annat sätt.

Några dagar efter beslutet fick BB del av CC:s kompletterande uppgifter. Han har uppgett att han därefter avvaktat att de bilder som där nämns skulle ges in till polisen.

Förhöret med CC, som inkom till åklagaren den 2 november 2009, innehåller en sammanhängande berättelse från målsäganden innehållande påstående om brott från en icke namngiven polismans sida. Vidare lämnas i förhöret bl.a. uppgifter om fyra identifierade vittnen samt en uppgift om att händelsen filmats.

Enligt min uppfattning kan det efter detta förhör med CC inte råda något tvivel om att det i det aktuella fallet finns anledning att anta att ett brott begåtts. Genom ytterligare utredningsåtgärder inom ramen för en förundersökning, som t.ex. förhör med de personer som ska ha bevittnat händelsen, inhämtande av journalanteckningar eller rättsintyg samt ett aktivt eftersökande av de uppgivna filmsekvenserna, skulle de närmare omständigheterna vid händelsen kunna klarläggas ytterligare. Det är, anser jag, anmärkningsvärt att BB synes endast passivt ha avvaktat att målsäganden försåg polisen med ytterligare underlag.

Vad som i övrigt framkommit föranleder inte någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i det ovan sagda.